

VAPAUSSODAN PERINTÖ

4/2012

59. numero

SALUTING 50 YEARS INDEPENDENCE FINLAND

Julkaisija	Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry.										
ISSN	2242-7597										
Toimitus ja taitto	Jyrki Uutela ja Nina Schleifer Sähköposti: vapaussota.helsinki@gmail.com 										
Paino	Tyylipaino Oy, Helsinki										
Kansikuva	Valokuva Jorma K. O. Ignatiuksen hallussa olevasta Suomen itsenäisyyden 50-vuotisjuhlan kunniaksi USA:ssa painetusta ensipäiväkuoresta - <i>Valok. Jorma K. O. Ignatius</i>										
Aineisto	Vapaussodan Perintö -lehden ilmestymisaikataulu: <table> <tr> <th>Aineistopäivä</th><th>Julkaisupäivä</th></tr> <tr> <td>21.1.2013</td><td>4.2.2013</td></tr> <tr> <td>8.4.2013</td><td>22.4.2013</td></tr> <tr> <td>12.8.2013</td><td>26.8.2013</td></tr> <tr> <td>28.10.2013</td><td>11.11.2013</td></tr> </table> Aineisto pyydetään toimittamaan johonkin yllämainituista toimituksen yhteystiedoista aineistopäivään mennessä.	Aineistopäivä	Julkaisupäivä	21.1.2013	4.2.2013	8.4.2013	22.4.2013	12.8.2013	26.8.2013	28.10.2013	11.11.2013
Aineistopäivä	Julkaisupäivä										
21.1.2013	4.2.2013										
8.4.2013	22.4.2013										
12.8.2013	26.8.2013										
28.10.2013	11.11.2013										

SISÄLLYSLUETTELO

Puheenjohtajan palsta.....	3
Toimituksen pöydältä	4
Takarivistä... Rajoittuneisuuttako vai muutosvastarintaa?.....	5
Maanpuolustusperinteen foorumi.....	6
Imbi Paju ja Suomenlahden sisaret.....	6
Vierailu Kansallismuseon aarrekkammioon.....	9
Suomalaisten vapaaehtoisten tappiot.....	14
Maaottelumarssi Suomi-Ruotsi vuonna 1941.....	15
Marskin rintakuvan lahjoitus.....	15
Mannerheim-aiheinen näyttely Rajamuseossa.....	16
Teit' isäin astumaan, osa 8: Heimosoturi Johan <u>Albert</u> Jacobson.....	17
Sotaveteraani- ja perinnekuorojen valtakunnallinen suurkonsertti.....	19
Ratsumieskilta ry. 50 vuotta.....	20
Kirjaesittely: Ratsumieskilta ry., 50 vuotta aselajin kulttuuria ja perinteitä.....	21
Kirjaesittely: Mannerheim ja kulkuneuvot.....	22
Carl Gustaf Mannerheim 1926-2012.....	23
Virolainen kunnianosoitus.....	24
Suomalainen kunnianosoitus.....	25
Hallituksen yhteystiedot ja tiedotuksia.....	26

RUISPUURO

Nautin päivällistä ravintola Sipulissa elokuun lopulla 35 koulutoverini seurassa. Tapaamme kolmen vuoden välein. Jossakin pöydistä päättivät, että alamme syödä ruispuuroa kahvila Ekbergissä joka torstai kello 8.30. Jotta kahvila osaa keittää riittävästi ruispuuroa, pitää puurolle ilmoittautua.

Ilmoitin, että en ole syönyt ruispuuroa 50 vuoteen enkä syö edelleenkaan kuin aseella uhaten. En halua elää uudelleen lapsuusaikojeni hirveimpiä koulumuistoja edes Helsingin eleganteimmassa kahvilassa.

Samalla kerroin vastauksessani kaikille luokkatovereilleni tästä perinneyhdistyksestämme ja ilmoitin, että joukossamme on monia entisiä sykkiläisiä. Toivotin kaikki entiset luokkatoverini tervetulleiksi tähän hienoon yhteisöömme.

Paras luokkatoverini, Markku von H. vastasi, että asioista pitää puhua niiden oikeilla nimillä. Vuoden 1918 sota oli sisällissota. Mutta tulkoon jokainen autuaaksi omilla aatoksillaan, Markku lisäsi.

Moni teistä varmaan huomasi hyvin surullisen kuolinilmoituksen Helsingin Sanomissa viime keväänä. Maineikkaan ekonomistimme, Sixten Korkmanin puoliso, neuropsykologian professori, oli kuollut. Juuri kun Korkmaneilla olisi eläköitymisten takia alkanut olla enemmän aikaa toisilleen. Kuolemasta ilmeisesti herkistyneenä isä Korkman antoi tyttärensä kanssa haastattelun Hesarin kuu-kausiliitteeseen (10/2012). Lainaan siitä isän sukukronikkaosuuden kokonaisuudessaan sen merkittävyyden vuoksi:

”Jos mietin suhdetta lapsiini, omista esikuvistani ei ole ollut hyötyä. Isoisäni oli kärktyinen äijä, joka istui nojatuolissa viskilasi kädessä ja sylki suustaan lapsenlapsilleen myrkyllisiä huomautuksia. Isäni oli puoleensavetävä henkilö, mutta hänkään ei leikkinyt tai lukenut satuja.

Olisin voinut viettää enemmän aikaa lasten kanssa, kun he olivat pieniä. Syysäsin lapsista vaimolleni liikaa vastuuta, se ei olisi nykyään hyväksyttävää. Ja luultavasti en ole kehunut lapsiani juuri koskaan. Olkoon tämä nyt sitten poikkeus.” Siinä on siis neljä suomalaista sukupolvea!

Minkä takia vielä neljättä sukupolvea syyllistetään edeltäjiensä teoista, vaikka monen kohdalla, kuten tässäkin, alkeellisenkin keskusteluyhteys olisi ollut lähinnä teoriaa? Monen meistä esivanhemmissa on ollut kaikenlaista viskisieppoa ja raivoraitista uskovaista, jotka viiteryhmänsä ja parhaan kykynsä mukaan päättivät toimistaan 1918. Jokainen heistä takuulla haki parasta tietä vapauteen, jotta heidän jälkeläistensä ei tarvitsisi syödä ruispuuroa. Kunnioitetaan heidän ratkaisuaan, myös kollektiivisesti.

Suomen historiassa, itse asiassa sen aivan tärkeimmässä vaiheessa, on yhteiskunnan päättäjien sokea kohta, jonka olemassaolo kielletään.

Alan tuntea itseni inttäjäksi, mutta mielestäni tärkein tehtävämme on saada asianosaisille ratkaisuistaan tämä yhteiskunnan tunnustus 2018.

Niin kuin työmarkkinaneuvotteluissa, tässäkin asiassa ei päästä eteenpäin, ennen kuin pöydälle kasaantuneet vanhat asiat on kuitattu ja kipupisteet hoidettu.

16.10.2012.
Markus Uomala
Puheenjohtaja

Toimituksen pöydältä

Jotta puurot ja vellit eivät menisi sekaisin, haluamme korostaa tiettyjä tosiasioita, joita meidän jokaisen vapaussodan perinneyhdistyksessä toimivan tulisi pitää kirkkaana mielessä:

1. Vapaussota oli osa vapaustaistelua, joka kesti vuodesta 1914 vuoteen 1920.
2. Itsenäisyysjulistus ei riittänyt Suomen vapautumiseen, vaan todelliseen itsenäistymiseen tarvittiin aseellista voimaa.
3. Vapaussota ei ollut myytti eikä valkoisten propagandaa, vaan taistelut itärajalla jatkuivat vuoden 1920 Tarton rauhaan saakka.

Nämä tosiasiat meidän olisi hyvä kertoa jokaiselle tapaamallemme tuttavalle, joka yrittää latistaa vapaussotamme sisällissodaksi.

Yhteiskunnassamme on ollut jo pitkään havaittavissa jonkinlainen latistamisen kulttuuri. Esimerkiksi perinteistä sotailippuamme kutsutaan nykyään kielekkeiseksi valtiolipuksi, ja sen vaakunaleijona on ”kuohittu”. Entinen uljas leijona leijaillee nykyisissä vaakunoissa sapelin yläpuolella näyttäen kurjalta ja laihalta. Vierailullamme Kansallismuseoon kuulimme kuitenkin fil.tohtori Tuukka Talviolta hyvän uutisen: Valtion heraldinen lautakunta on asettanut työryhmän miettimään leijonan muotoilua. On toiveita, että työryhmä saisi aikaan uuden mallikuvan, joka muistuttaisi enemmän perinteistä Suomen leijonaa.

Runsas vuosi sitten dosentti Taru Leppänen esitti, että isänmaalliset laulut, erityisesti itsenäisyyspäivän viettoon liittyvät nationalistiset laulut, voivat sisältää läheisesti vihapuhetta muistuttavia piirteitä. Esimerkkinä hän mainitsee Lippulaulun, jossa *”Isät, veljet verellään vihki sinut viiriksi vapaan maan. Ilomiellä sun jäljessä käymme teit’ isäin astumaan”*. Meissä nämä sanat herättävät

ainoastaan isänmaallisen ylpeitä tunteita. Laulakaamme pystyssä päin tulevanakin itsenäisyyspäivänä näitä perinteisiä lauluja ja opettakaamme niitä jälkipolvillemme.

Muistuttakaamme jälkipolvia myös Suomen marsalkka Mannerheimin sanoista: *”Jos vapaussotaa katsellaan niiden kahden sodan muodostamaa taustaa vasten, jotka Suomi joutui käymään viime maailmanpalon yhteydessä, ei kukaan voi olla näkemättä vuoden 1918 taistelua oikeassa valossaan: kolmen sotamme päämäärä on ollut sama! Niin paljon kuin on tehtykin vapaussodan alentamiseksi pelkäksi sisällissodaksi, josta syy on haluttu vierittää maan laillisen hallituksen ja armeijan niskoille, se ei voi muuttaa sitä tosiasiaa, että me sekä v. 1918 että myöhemmin suojelimme valtakunnan koskemattomuutta ja olemassaoloamme itsenäisenä kansakuntana. Jollemme olisi nousseet vuonna 1918, Suomesta olisi parhaassa tapauksessa tullut laajan Neuvostoliiton autonominen alue, vailla kansalaisvapautta, vailla todellista valtiollista olemassaoloa ja vailla paikkaa vapaiden kansakuntien joukossa. Vaikka myöhemmin olemmekin joutuneet maksamaan vapaudestamme verrattomasti kalliimman hinnan, älköön vapaussodan uhreja ja ponnistuksia unohdettako. Harvoin lienee sotaa viety voittoon niin vähäisin aineellisin voimavaroin, harvoin niin vaativia sotatoimia suoritettu improvisoiduin joukoin. Suomen armeija, jota omassa maassa monet vihasivat ja parjasivat ja jota muuallakin väärin arvosteltiin, pelasti maan perikadosta ja laski perustuksen, lujemman kuin mikään julistus, Suomen tulevaisuudelle itsenäisenä valtiona.”*

Näiden mietteiden myötä toivotamme kaikille lukijoillemme arvokasta itsenäisyyspäivän juhlaa.

Nina Schleifer & Jyrki Uutela

RAJOITTUNEISUUTTAKO VAI MUUTOSVASTARINTAA?

Joskus 1950-luvulla Kauppalehden pakinoitsija – olisikohan ollut Vesi-vaaka – ennusti, että muutaman vuoden kuluttua puolet suomalaisista omistaa television. Toinen puoli on sivistyneistöä.

Ei se sentään ihan noin mennyt. Samankaltaisia murroksia on eletty ennenkin, monia ja monella alalla. Viimeistä edellisen vuosisadanvaihteen suomalaisvaikuttajain kirjeitä lukiessa saa havainnollisen ja havahduttavan kuvan siitä vahingosta, jonka tekniikka teki heille ja tutkimukselle, sillä joskus voi vuoden tarkkuudella nähdä, milloin puhelimen tulo eteisen tai kirjastohuoneen seinälle on lopettanut arvokkaan kirjeenvaihdon.

Ja nyt on pahoilla mielin nähtävä, että tekstiviestit ja sähköposti ovat tuhonneet monen nykyaikaisen suomalaisen kyvyn kirjoittaa kirjeitä ja heikentäneet hänen taitoaan selkeän aivan tavallisen asia-tekstin tuottamiseen. Rinnakkaisilmiö näkyy korkeakoulutasolla ensimmäisten vuosien opiskelijain kirjallisissa töissä, joissa sanaston köyhyys ja huono sanominen vaivaavat tekstin tarkastajaa. Silti useat kirjoittajat käyttävät teksteissään viljalti vierassanoja. Useinkaan ne eivät enää ole ns. kulttuurilainoja vaan puhekieleen kuuluvia ilmaisuja, yleensä englannista.

Jatkoksi enemmänkin: on huolestuttavia esimerkkejä siitä, etteivät kaikki vastuullisessa asemassa olevat vaikuttajat ymmärrä oman kielensä keskeisyyttä. Eurohuumassa ollaan valmiita jättämään suomen kieli toisarvoiseen asemaan tieteellisten julkaisujen ja yliopistojen kielenä,

jopa koulujenkin opetuskielenä. Mutta mikä kohtalo odottaakaan kieltä, jota ei kelpuuteta palvelemaan omaa kansaa sen kulttuurin kaikilla tasoilla...

Äidinkieli on jokaisen sitä puhuvan koti, kuuluu vanha totuus. Koko minuutemme on rakentunut sen kielen avulla, jota kuunnellen ja jota puhuen olemme ihmiseksi ja kansalaisiksi kasvaneet, toteaa asiaan paneutunut oppinut. Samasta asiasta puhuu kotimurteensa tallentaja kertoessaan, miten hän murrensanoja kerätessään käy läpi omaa elämäänsä. Hän kuulee korvissaan vanhempiensa ja isovanhempiensa sanoja, sanomuksia, äänensävyjä, koko kotikylänsä vuosikymmenten takaisen elämänmenon, tavan tehdä työtä, tavan siirtää elämänviisautta seuraavalle polvelle: *”Niin isän kuin äiteen puolelta opetus ja neuvot on annettu sanonnoolla ja sananparsilla.”* – Lapsuutensa murteesta älköön luopuko se, joka on sen kodistaan saanut!

Kokemus suvun opetusten siirtymisestä polvesta polveen lienee edellisen kaltainen meillä monilla – ja kokonaan riippumatta siitä kulttuuriympäristöstä, jossa olemme lapsuutemme ja nuoruutemme eläneet. Muistamme yhä vanhempiemme ja heidän vanhempiensa viljelemiä sanontoja: ne sitovat meidät edellisiin polviin. Se kaikki kuuluu turvalliseen perustaamme. *”Ja meidän polkuamme saa taas lapsemmekin taivaltaa, he kyntää kerran peltomme ja uskoo kuin me uskomme.”*

Tärkein perinnettä siirtävä voima on kodin kieli, äidinkieli. Jos kansalta viedään sen oma kieli, se lakkaa olemasta kansa.

Vastuu äidinkielestämme on nyt meidän kohdallamme. Se vastuu meidän on hyväksyttävä itsellemme.

Ilmari Ojala

MAANPUOLUSTUS- PERINTEEN FOORUMI

Maanpuolustusperinteen Foorumi kokoontui Jääkärikansliassa 11.10.2012 ja pohti jäsenyhdistysten yhteistyön lisäämistä. Foorumi on pääkaupunkiseudulla toimivien kahdeksan perinneyhdistyksen vapaamuotoinen keskusteluyhteisö.

Todettiin, että esitelmätilaisuuksia järjestetään yleisesti ja että samat puhujat kiertävät järjestöissä. Suosittua on pitää esitelmät vuosikokousten yhteydessä. Retkien suosio on hiipunut jäsenkunnan ikääntyessä. Usea yhdistys valmistelee verkkosivuja. Kokouspaikat vaihtelevat. Esimerkiksi AKS:n Perinneyhdistys kokoontuu Hotelli Helkan tiloissa Helsingissä ja Uudenmaan Lottaperinneyhdistys joka kuukauden viimeinen keskiviikko kello 16 Kampin palvelukeskuksessa. Mehän olemme suosineet Ostrobotnian

tiloja ja varmasti moni muukin haluaisi suosia, mutta vanhemmille yhdistysten jäsenille portaat ovat vaikeat ja siksi on siirrytty ”helpompiin” tiloihin.

Uudenmaan Lottaperinneyhdistys kutsui Foorumin kaikkien jäsenyhdistysten jäsenet yhteislaulutilaisuuteen Temppelikaution kirkkoon 29.11.2012 kello 16 ja kuukausitilaisuuksiinsa palvelukeskukseen.

Kaikki jäsenyhdistykset puolsivat yhteistyön lisäämistä. Sovittiin, että jokainen yhdistys kartoittaa loppuvuoden ja ensi kevään kaikille avoimet tilaisuutensa ja niistä informoidaan muita jäsenyhdistyksiä koordinoitusti. Foorumin omia, erillisiä tilaisuuksia ei järjestetä 2013. Toukokuun lopulla ensi vuonna Foorumi kokoontuu tarkastelemaan yhteistyön toteutumista ja sopimaan jatkosta. Informoin Foorumin kokouksesta tarkemmin yhdistyksemme syyskokouksessa ja joulukuun lounaallamme.

Markus Uomala

IMBI PAJU JA SUOMENLAHDEN SISARET

Aloittaessaan esitystään Ostrobotniassa 9.10.2012 kirjailija ja elokuvaohjaaja Imbi Paju huomasi heti yleisön joukossa lottayhteistyöstä tuttuja kasvoja. Pajun mieliin nousi vuonna 2006 Lottamuseon ja Viron Naiskodukaitsen tekemä näyttely, johon häntä pyydettiin tekemään video. Tämän monia maita kiertäneen näyttelyn tarkoituksena oli palauttaa mieliin Itämeren rantavaltioiden naisten 1930-luvulla tekemä tiivis yhteistyö heidän pyrkiessään estämään sotaa ja valmistautuessaan kriisitilanteita varten. Suomen poikien historia on Pajun mielestä hyvin esillä, ja yhteistyö toimii suo-

malaisten ja virolaisten välillä. Naisten panos ja naisten historia on sen sijaan jäänyt unohduksiin, ja sen Imbi Paju haluaa nostaa esille. Tässä työssä häntä auttavat monet mielenkiintoiset tarinat, joita lotat ja myös muut kansalaiset hänelle ovat kertoneet.

Neuvostoaikana 1980-luvulla Imbi Paju opiskeli klassista laulua ja draamaa ja työskenteli Tarton Vanemuine-teatterin oopperakuorossa. Hän totesi: *"Kun neuvostoaikana ei voinut puhua, sitten minä lauloin. Mutta heti kun Viro tuli itsenäiseksi, minä aloin puhua ja opiskella uusia asioita."* Tämä oli mahdollista jo vuonna 1988, kun vapaamman ilmapiirin vallitessa Viroon perustettiin humanistinen yliopisto, jossa ei opetettu ns. "punaisia aineita" ja jonka opettajat olivat

suurimmaksi osaksi pakolaisvirolaisten jälkeläisiä. Viron itsenäistyttyä Paju jatkoi opiskelujaan vaihto-oppilaana Helsingin yliopistossa. Myöhemmin Paju toimi Suomessa mm. *Päevalehtin* ja *Postimeesin* kirjeenvaihtajana ja toimittajana TV4:ssa.

Viron itsenäistyttyä Paju uskoi, että kaikki tiesivät, millainen Neuvostoliitto oli ja mitä oli miehitys. Helsingin yliopistossa ja toimittajapiireissä Paju kuitenkin törmäsi merkillisiin asenteisiin. Hän mm. pahoitti mieltä Helsingin Sanomissa vuonna 1993 ilmestyneestä artikkelista, jonka mukaan balttilaiset teloittajat eivät sovi Euroopan Unioniin ja Natoon, koska he ovat murhanneet juutalaisia. Imbi Paju on tehnyt 22 vuotta yhteistyötä juutalaisen museon ja seurakunnan kanssa. Niinpä hän haastatteli Viron juutalaisia ystäviään ja kirjoitti Helsingin Sanomien pääkirjoitussivulle artikkelin: *Juutalaisten kulttuuri elpyy Virossa*. Hufvudstadsbladet teki puolestaan vuonna 1996 artikkelin *Opportunistinen isoveli*, jossa siteerattiin Pajun rohkeaa puhetta eduskunnassa järjestetyssä seminaarissa: Naistoimittajat ja EU. Artikkelin seurauksena Paju joutui Viron Suomen suurlähettilään puhutteluun, mutta heistä tuli kuitenkin hyviä ystäviä. Paju sai tukea myös Martti Ahtisaarelta, joka sanoi, että tämän esille nostamat asiat ovat tärkeitä. Koska Paju tulee suvusta, jonka melkein kaikki jäsenet on lähetetty leirille ja tuhottu, hän koki velvollisuudekseen sananvapauden nimissä puhua kohtuakin nostattavista asioista.

Paju oli katkera yliopistolle. Väitettiin sitä ja tätä, eikä oikeasti tunnettu Viron historiaa. Niinpä hän päätti tehdä asialle jotakin. Ensimmäisessä, vuonna 2005 valmistuneessa dokumenttielokuvassaan *Torjutut muistot* Paju käy läpi oman äitinsä ja tämän kaksossisaren kokemuksia Neuvostoliiton leirillä. Dokumentissa ku-

vataan Viron neuvostomiehitystä, karkotuksia, stalinismin terroria ja vankileirien todellisuutta. Elokuvan teko oli todella vaikea prosessi, Paju joutui mm. vaihtamaan suomalaista tuottajaa kesken projektin, sillä tietyissä piireissä oli suurta torjuntaa neuvostojärjestelmän analysointia kohtaan. Esiin nousi paljon kipeitä asioita. Myöhemmin Paju huomasi, että 99 prosenttia suomalaisista tietää, mitä Virossa todella oli tapahtunut. Ainoastaan Helsingissä toimittajat ja akateeminen piiri eivät vielääkään joka tilanteessa halua tunnustaa tosiasioita.

Imbi Paju - Valok. Nina Schleifer

Maailma tuntui avautuvan Pajulle *Torjutut muistot* -elokuvan ja siitä vuonna 2006 tehdyn kirjan myötä. Häntä pyydettiin puhumaan eri tilaisuuksiin ympäri maailmaa. Ruotsissa *Torjutut muistot* otettiin jopa lukion oppikirjaksi *Elävän historian* kurssille, missä käsitellään holokaustia ja kommunismin rikoksia. Ja mikä mielenkiintoista, kirja on käännetty myös venäjäksi.

Alussa mainitun Lottamuseon ja Naiskodukaitzen näyttelyn jälkeen Paju oli niin innostunut, että halusi tehdä kaikesta oppimastaan uuden dokumenttielokuvan. Hän totesi, että vaikka ensimmäisen maailmansodan jälkeen pienet maat eivät pystyneet tekemään yhteistyötä suurvaltojen painostuksessa, naiset pystyivät verkostoitumaan. Vapaussodan jälkeen Virossa uskottiin tehtyihin sopimuksiin, ja sen seurauksena lakkautettiin suojeluskunnat, mutta ilmassa leijui uhkia: Saksa ja Venäjä tekivät mm. yhteistyötä sotateollisuudessa. Vuonna 1924 virolaiset heräsivät, kun Venäjä uhkasi Viroa ensimmäisen kerran pyrkien tuhoamaan tuoreen itsenäisyyden. Tämä käy Pajun mukaan hienosti ilmi mm. Otto Wille Kuusisen vaimon vuonna 1972 julkaisuista muistelmista: Aino Kuusinen näki, miten Kominternissä suunniteltiin Viron tuhoa. Niinpä vuonna 1927 perustettiin Naiskodukaitse suomalaisten naisten esikuvan mukaan. Suomalaisilla oli jo olemassa hyvät verkostot Skandinavian maihin, mutta tässä yhteydessä alettiin rakentaa kontakteja myös Baltian maihin ja Puolaan.

Pajun elokuva *Suomenlahden sisaret* valmistui vuonna 2009. Tässä psykohistoriallisessa dokumentissa suomalaiset ja virolaiset lotat kertovat rajat ylittäneestä yhteistyöstään 1920-luvulla sekä naisten ainutlaatuisen siviilipuolustuksen kohtalosta toisen maailmansodan aikana. Paju on kiertänyt ympäri maailmaa tämänkin elokuvan kanssa, esimerkiksi vuoden 2009 lopussa Heidi Hautala ja virolainen meppi Tunne Kelam järjestivät ensi-illan Brysselissä. Elokuva oli niin vaikuttava kokemus, että katsojat itkivät.

Samana vuonna 2009 ilmestyi *Kaiken takana oli pelko: Kuinka Viro menetti historiansa ja miten se saadaan takaisin*, joka on Imbi Pajun ja Sofi Oksasen toimittama artikkelikokoelma Viron historian vaihteista neuvostomiehityksen ai-

kana. Omassa artikkelissaan *Valheella on pitkät jäljet* Paju hyödynsi paljon pakolaisvirolaisten muistelmia.

Vuonna 2011 *Suomenlahden sisaret* alaotsikkona *Kun katsoo toisen tuskaa* ilmestyi kirjana. Kirjassa on Pajun mukaan monta tasoa: omat henkilökohtaiset pohdinnat, Suomenlahden sisarten verkostoituminen sekä kuvaus prosessista, tekemisen vaikeudesta. Juhani Salokannel Tuglas-seurasta on kirja-arvostelussaan todennut: "*Kahden maan naisten vaiheet ja kokemukset limittyvät kirjassa historian suuriin tapahtumiin, toisen maailmansodan syttymiseen ja sodan lopputulokseen, joka oli virolaisille niin kohtalokas. Kirjassa pohditaan myös sitä, miten kansalliset traumat siirtyvät sukupolvelta toiselle, ja miten kummasakin maassa sekä vaiettua että väärin ymmärrettyä naisten historiaa voidaan tuoda uudella tavalla esille.*"

Pajun mielestä pitäisi ymmärtää pahuuden käsiala: miten ihmiset saadaan ennakoluuloisiksi toisiaan kohtaan. Neuvostoliiton miehityksessä tuhottiin 30 miljoonaa kirjaa, koska ne nostattivat virolaisten itsetuntoa. Ne kaksikymmentä vuotta, joista olisi voitu olla ylpeitä, yritettiin tuhota neuvostoaikana. Sama ilmiö on nostanut taas päätään. Paju totesi, että viimeisen kymmenen vuoden aikana on syntynyt "uusi virallinen Viron historiakäsitys": Viro on mukamas itse syyllinen miehitykseen ja omaan kohtalonsa. Alettiin käydä psykologista sotaa. Paju mainitsi nimeltä mm. Erkki Tuomiojan ja Martti Turtolan, jotka kirjoissaan vääristelevät Viron historiaa. Viron presidentti on Pajun mukaan todennut: "*Nykypäivänä ei taistella aseilla vaan tarinoilla.*" Epäluottamusta lietsotaan. Imbi Paju toivookin, että talvisodan henki heräisi, ja Suomi saisi erään tietyn vihanlietsojadosentin hiljaiseksi.

Nina Schleifer

VIERAILU KANSALLIS- MUSEON AARREKAMMIOON

Kansallismuseon rahakammion johtaja fil.tohtori Tuukka Talvio aloitti opastuksensa kertomalla, että museon kellarissa on ollut vuodesta 1920 museon raha- ja mitalikokoelma. Nyt näytteillä on myös kunniamerkkejä, ja näyttely jatkuu koru- ja hopeanäyttelynä. Tällä kertaa tutustuimme tarkemmin kunniamerkkikokoelmaan.

Viime vuosien uudet saannit ovat näytteillä uutuusnäyttelyssä, jossa on esillä mm. huutokaupasta hankittu tuntemattomalle omistajalle kuulunut Vapausso-
dan muistomitali ruusukkeella, jota jaettiin eräänlaisena kunniamerkinä eikä pelkästään muistomitalina. Sen vieressä on pronssinen plaketti, joka on Emil Wikströmin suunnitteleman Tampereen valtauksen muistomitalin mallikappaleen kopio. Malli on alun perin tehty kipsiin, josta on valettu useampi kappale muistoesineeksi.

Uutuuksien joukossa ovat myös kenraalimajuri Aaro Pajarin kunniamerkit. Pajari oli yksi harvoista, jotka saivat Mannerheim-ristin kahteen kertaan. Toisen luokan ristin yläpuolelle kiinnitettiin rintaan marsalkan sauva -kuvio osoituksena kahdesti myöntämisestä. Merkit päätyivät museolle vähän tavanomaisesta poikkeavalla järjestelyllä: kokoelma huutokaupattiin siten, että toisen puolen museo sai lahjoituksena ja toisen puolen museo lunasti myyjältä. Kyseiset kunniamerkit, joita kannettiin Pajarin hautajaisissa mustalla tyynyllä, ovat sen jälkeen olleet auringonvalolle alttiina, joten nauhat ovat haalistuneet.

Vuonna 1993 avattiin kunniamerkinäyttely, jota on tarkoitus uusida erityisesti ulkomaisten kunniamerkkien osalta. Kyseessä on systemaattinen esittely Suomen erilaisista kunniamerkeistä valtion myöntämien merkkien osalta. Talvi- ja jatkosodan muistoristeistä on vain osa mukana. Merkit on suurimmaksi osaksi saatu ritarikunnilta tai Pääesikunnan ns. kunniamerkkitoimistosta. Kaikki eivät siis ole kuuluneet jollekulle tietylle henkilölle, mistä esimerkkinä talvisodan muistomitali ulkomaalaisille kultaisena, joita muutamia jaettiin ulkomaisille päämiehille, erityisesti kuninkaallisille ja joista ylimääräiset talletettiin kansallismuseoon.

Näyttely alkaa vapaudenristeistä. Kun Mannerheimista oli tullut ylipäällikkö, hän tietysti ymmärsi Venäjän sotaväessä saamansa kokemuksen perusteella, että on perustettava kunniamerkkejä. Akseli Gallen-Kallela oli ihmeellisen sattumuksen kautta saatavissa tähän tehtävään. Vaikka hän oli kutsumukseltaan maalari, hän oli hyvin kiinnostunut kaikista symboleista ja oli omatoimisesti jo alkanut suunnitella suomalaisia kunniamerkkejä. Näin pystyttiin vallitsevista olosuhteista hämmästyttävän nopeasti toteuttamaan palkitsemisjärjestelmä. Syntyivät Vapaudenristit ja Vapaudenmitalit.

Vapaudenristin suurristi rintatähtineen, miekkojen kera (1918) - Valok. Nina Schleifer

Silloin ei ollut mitään ritarikuntaa, vaan kunniamerkit oli tarkoitettu vapaussodan osanottajille. Syntyi aika monimutkainen systeemi. Mannerheimhan oli saanut Yrjön ristin ensimmäisessä maailmansodassa. Se oli hänelle hyvin merkittävä palkitseminen, ja hän oli selvästi halunnut jotakin Yrjön ristin tapaista myös Suomen kunniamerkkeihin. Voi sanoa, että 2. luokan vapaudenristi (jossa on valkoinen risti) on verrattavissa 4. luokan Yrjön ristiin. Sitten oli myös 3. ja 4. luokan vapaudenristit, jotka olivat tummia. Niissä on selvästi vaikutelmia rautarististä, joka sekin oli tietysti ajankohtainen vuonna 1918. Alimmissa merkeissä oli silloin punainen valkoraitainen nauha ja ylemmissä keltainen punaraitainen nauha. Sodan osanottajat saivat merkin miekkojen ja ruusukkeen kanssa, siviilit ilman miekkoja ja myös ilman ruusuketta. Systeemi tuli Talvion mielestä jonkin verran monimutkaiseksi: suurristi ja neljä numeroitua luokkaa ja kaksi luokkaa vapaudenmitaleita. Ensimmäinen luokka jaettiin kahtia, toiset saivat kaularistin lisäksi rintatähden, toiset eivät. Merkkien jakaminen päättyi tammisunnuntaina 1919. Siitä lähtien 1930-luvulle Suomessa jaettiin vain rauhanajan kunniamerkkejä. Toki niitä jaettiin myös sotilaille, mutta koska elettiin rauhaa, oli aivan toisenlainen ritarikunta: Suomen Valkoinen Ruusu. Sekin oli Gallen-Kallelan idea. Hän oli jo ennen Suomen itsenäistymistä innostunut siitä, että Suomen vaakunassa on hopeisia heraldisia ruusuja. Hopea voidaan heraldiikan kielellä tulkita myös valkoiseksi. Tästä nähtävästi Gallen-Kallela keksi Suomen valkoisen ruusun, jolla oli vastineensa Brittein saarilla. Englannin ruusujen sodat keskiajalla antoivat myös tiettyä historiallista taustaa ruusuaiheelle, vaikkei siitä Suomessa puhuttukaan.

Suomen Valkoinen Ruusu oli ja on edelleenkin tavanomainen nykyaikainen rita-

rikunta sikäli, että siinä on ritarimerkkejä kaksi luokkaa, komentajamerkkejä kaksi luokkaa ja lisäksi suurristin komentaja sekä mitaleita kolme lajia. Lisäksi tasavallan presidentti kantaa suurristiä ketjun kera. Hän on ritarikunnan suurmestari, ja suurristejä ketjun kera myönnetään myös ulkomaisille valtionpäämiehille heidän Suomen-vierailuillaan. Alkuperäinen ketjumalli on alla olevassa kuvassa vasemmalla ja se on koristettu hakaristeilla. Vuonna 1919 hakaristeillähän ei ollut mitään natsisymboliikkaa. Sitä pidettiin suomalaisena kansallisena aiheena, vaikka kaikki tiesivät, että se on yleiskansallinen aihe, jota tavataan Kaukoidässäkin. Koska muoto oli identtinen saksalaisten hakaristin kanssa, siitä luovuttiin 1960-luvulla ja se korvattiin tällä havunoksa-aiheella, joka ei Talvion mielestä ehkä esteettisesti ole ihan yhtä onnistunut mutta oli aikanaan ymmärrettävä.

Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan suurristi ketjuineen - Valok. Nina Schleifer

Alkuperäisessä rintatähdessä oli yksi sakara alaspäin ja kaksi ylöspäin. Jossakin vaiheessa keksittiin, että se on ikään kuin putoava tähti, ja niinpä vuonna 1936 se virallisesti käännettiin toisin päin. On kuitenkin mielenkiintoista huomata, että jo ainakin vuonna 1927 Gallen-Kallela maalasi Mannerheimista muotokuvan, jossa tämä kantaa rintatähteään modernilla tavalla. Kun sota alkoi vuonna 1939, otettiin Vapaudenristit uudelleen käyttöön ja niidenkin tähti käännettiin. Vuonna 1940 perustettiin vakinainen Vapaudenristin ritarikunta ja silloin päätettiin, että siitä lähtien sodanaikaiset ristit jaetaan aina punaisessa nauhassa, jossa on valkoiset raidat. Keltainen nauha varataan rauhanajan käyttöön. Jatkosodan aikana tuli muita uudistuksia. Lisättiin erikoismerkkejä, niinpä vapaudenristi voitiin myöntää tammenlehvän kera. Muita merkkejä olivat sururisti, joka annetaan kaatuneen omaisille, ja surumitali. Surumitalit olivat hopeisia mutta muuten samaa tyyppiä kuin sotateollisuuden palveluksessa myönnettyt pronssiset ansiomitalit. Surumitalit ovat harvinaisia, joten alkuperäistä ei museossa ole, tarkoitus on kuitenkin sellainen hankkia.

Kaikkein tunnetuin kunniamerkkimme on Mannerheim-risti, jota oli 1. ja 2. luokka. 1. luokka oli Mannerheimin lisäksi vain Heinrichsillä. 2. luokan Mannerheim-ristiä jaettiin enemmän. Mannerheim-risti on siinä mielessä merkittävä, että se voitiin antaa täysin riippumatta sotilasarvosta. Muut vapaudenristit ovat yhteydessä sotilasarvoon. Toki 3. ja 4. luokka voitiin antaa myös alipäällystölle ja sotamiehille, mutta normaali käytäntö oli se, että nuoremmat upseerit saivat 3. ja 4. luokan vapaudenristejä ja jotta saisi niitä korkeampia asteita, piti olla myös korkeampi sotilasarvo. Saajan asema pätee kaikkiin ritarikuntamerkeihin, ja niiden myöntämistä on viime

aikoina kiristetty sillä lailla, että henkilö, joka nykyään saa tavallisen ritarimerkin, olisi aiemmin voinut saada 1. luokan ritarimerkin.

Ongelmaksi tuli sodan aikana se, että koska kaikille (siis esim. saksalaisille) ei haluttu antaa vapaudenristejä eikä Suomen Valkoisen Ruusun kunniamerkkejä, huomattiin hyödylliseksi perustaa uusi ritarikunta. Vuonna 1942 perustettiin Suomen Leijonan ritarikunta, joka on saanut aiheensa vaakunasta ja jossa on Yrjön ristin mallin mukainen risti.

Näyttelyssä on esillä myös muita suomalaisia palkitsemismerkkejä. Suomessa on yksi puolivirallinen ritarikunta: Pyhän Karitsan ritarikunta, jonka 1935 perusti ortodoksinen kirkkokunta. Taiteilija Oskar Pihl suunnitteli nämä kauniit merkit, joita on jaettu kirkon hyväksi tehdystä työstä myös muille kuin ortodokseille. Pihl suunnitteli myös Suomen Leijonan ritarikunnan merkit ja Mannerheim-ristin.

Suomessa saa myös urheilusta kunniamerkkejä, joista nykyään käytetään ilmaisia Suomen liikuntakulttuurin ja urheilun ansiomerkit. Aivan erityinen kunniamerkki perustettiin vuonna 1952 olympialaisten johdosta Berliinin 1936 olympialaisten mallin mukaan. Nykyään olympiavoittajat voidaan palkita myös Suomen Leijonan ritarimerkillä.

Näyttelyssä on esillä kaksi Venäjän vallan aikaista kunniamerkkiä: Hengenpelastusmitali, joka muotoiltiin uudestaan Suomen itsenäistyttyä mutta joka myönnettiin samanlaisista ansioista, sekä Virkaansiomerkki, jota nykyään jaetaan 30 vuoden palveluksesta punaisessa leijonanauhassa. Aiemmin tätä merkkiä jaettiin myös muun mittaisista palveluvuosista, tuolloin sinisessä leijonanauhassa, ja aiemmin myöntöperuste oli ansiokas

palvelu, nykyään riittää 30 vuoden virka, ei tarvitse olla nuhteeton. Elinkeinoelämä jakaa samantapaisia solkia. Myös Mannerheimin Lastensuojeluliitolla on solki. Näytteillä on myös uudempia ja vanhempia erityiskunniamerkkejä, esimerkiksi varsin arvostettu Sotilasansiomitali, joka perustettiin 1970-luvulla. 1950-luvulla perustettua Helsingin kaupungin kultaista mitalia arvostetaan senkin takia, että siinä on paljon kultaa.

Vanhin suomalainen kunniamerkki on Suomen talousseuran ansiomitali. Talousseura perustettiin 1797, ja mitaleita on jaettu vuodesta 1799 lähtien. Talousseura oli alun perin koko maan kattava seura, joka palkitsi mm. uudisraivaajia ja muita elinkeinoelämän yrittäjiä. Nykyään tämä Turussa toimiva ruotsinkielinen järjestö on vain yksi monista talousseuroista.

Näyttelyn viimeisessä osiossa on sotien ajan merkkejä. Ensimmäisenä esillä on vapaussodan muistomitali vuodelta 1918, joka sekin on Gallen-Kallelan suunnittelema. Talvion mukaan *”vaikuttaa siltä, että siihen aikaan, kun Suomeen suunniteltiin kuningasta Saksasta, mitaliin oli tarkoitus tulla kuninkaan kuva. Kun Suomesta ei tullut kuningaskuntaa, mitaliin tuli leijona”*. Vapaussodan osanottajat saivat monenlaisia mitaleita. Suurin osa on perustettu aika kauan sodan jälkeen, mutta Tampereen valtauksen mitali, jonka nauha on kovin haalistunut, on niitä varhaisimpia. Jääkäreille oli numeroitu Jääkärikunniamerkki. Monissa vapaussodan erityisretkissä osanottajat saivat erilaisia rintamerkkejä, eli niistä ei teetetty mitaleita. Tehtiin myös merkkejä, joilla saatettiin palkita 1900-luvun alun ns. isänmaallisen toiminnan aktiiveja. Myös heimosotiin liittyi omat mitalsinsa.

Talvisodan puhjettua tarvittiin jälleen uusia merkkejä. Tietenkään sota-aikana ei ollut mahdollisuutta suunnitella uusia, mutta jo pian sodan jälkeen toteutettiin majuri Karimon suunnittelema Talvisodan muistomitali, joita jaettiin varsin huomattava määrä. Sitä on sanottu Suomen yleisimmäksi kunniamerkiksi. Ulkomaisille sodan osanottajille jaettu mitali eroaa normaalista siten, että sen läpimita on hieman suurempi. Mitalia myönnettiin eri metalleista tehtynä riippuen siitä, oliko saaja osallistunut taisteluihin. Kultaisista myönnettiin yhteensä seitsemän Ruotsin ja Tanskan kruununprinsseille ja Yhdysvaltain presidentille. Yksi jäi ilmeisesti yli, ja se on näytteillä museossa.

Jatkosodan muistomitali toteutettiin poliittisista syistä vasta pitkään sodan jälkeen. Se eroaa aiemmista siinä, että siitä on kaksi eri kieliversiota. Näyttelyn viimeiset merkit ovat suojeluskuntien merkkejä sekä sotien ansio- ja muistoristejä, joita tehtiin n. 50 erilaista, joten niitä ei kaikkia ole mukana näyttelyssä.

Nina Schleifer

Kiinnostuneita kuulijoita Kansallismuseon aarrekammiossa, keskellä oppaamme fil.tohtori Tuukka Talvio - Valok. Nina Schleifer

Vapaussodan muistomitalit

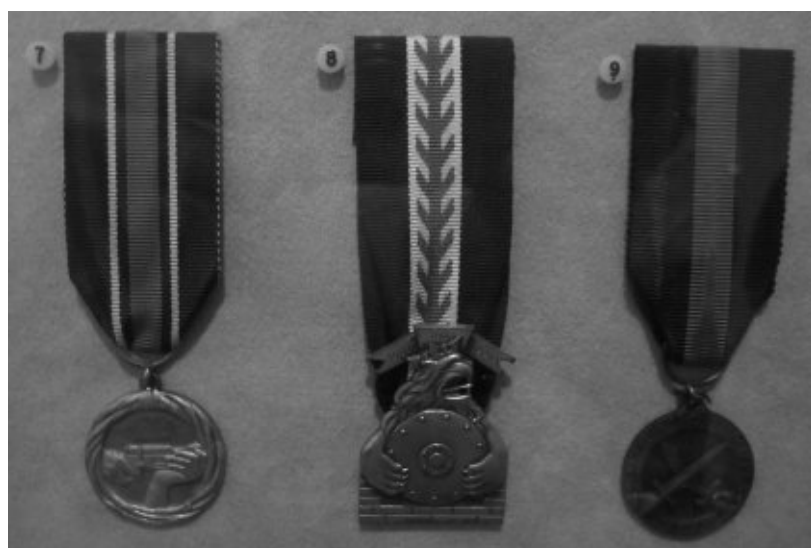
Tekstit Kansallismuseon näyttelystä, valokuvat Nina Schleifer

- 1 Vapaussodan muistomitali, lyöty senaatin päätöksellä 1918, muotoilut Akseli Gallen-Kallela
- 2 Helsingin valtauksen muistomitali, Helsingin Valkokaartin lyöttämä 1938

- 3 Tampereen valtauksen muistomitali, kaupungin lyöttämä 1918, muotoillut Emil Wikström
- 4 Vilppulan rintaman muistoristi, Vilppulan Seudun Rintamamiesyhdistyksen lyöttämä 1938
- 5 Jääkärikunniamerkki, Suomen naisten lahja jääkäreille, puolustusministeri vahvistanut 1919
- 6 Pellingin joukon veteraanimerkki (1928)

- 7 Voimaliiton muistomitali (1931), vuonna 1906 perustettu ja lakkautettu Voimaliitto oli urheiluliitoksi naamioitu itsenäisyysaktivistien järjestö
- 8 Vuosien 1902-04 kutsuntalakkolaisten muistomitali (1934), myönnettiin kutsunnoista kieltäytyneille sekä heidän tukijoilleen.
- 9 Aunuksen muistomitali (1922), myönnettiin vuoden 1919 Aunuksen retkeen osallistuneille, Karjalan retkien 1918-1922 osanottajat saivat mitalin, jossa oli samanlainen etusivu

SUOMALAISTEN VAPAA- EHTOISTEN TAPPIOT

Välirauhan aikana tuli esille Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27:n perinteiden jatkaminen liittämällä Saksan kenttäarmeijan yhteyteen suomalainen joukkoyksikkö. Monien vaiheiden jälkeen keväällä 1941 värvättiin 1200 suomalaista vapaaehtoisia, jotka lähetettiin Saksaan koulutettaviksi. Joukossa olleet 400 talvisodan veteraania sijoitettiin rintamalle lähtevään Wiking-divisioonaan hajotettuna sen eri rykmentteihin. Koulutusvaiheen jälkeen 15.10.1941 perustettiin Gross-Bornissa Waffen-SS:n vapaaehtoinen suomalainen pataljoona, johon liitettiin kaikki suomalaiset vapaaehtoiset. Vaikka SS-vapaaehtoisliike poikkesi tarkoitukseltaan puolusta jatkajaliikkeestä, ne on usein rinnastettu toisiinsa. Molemmat pataljoonat joutuivat rintamalle ja kärsivät tappioita, mutta tilastojen valossa tappioiden suuruudessa oli huomattavia eroja.

Jääkärit olivat Saksassa saamassa sotilaskoulutusta. Heidän päämääränään oli Suomen irrottaminen Venäjän yhteydestä ja heitä pyrittiin tietoisesti säästämään tätä tehtävää varten. Kuitenkin he joutuivat koulutuksen ohessa Saksan itärintamalle, missä noin 1900 miestä käsittävästä pataljoonasta kaatui 12 miestä. Kaikkiaan pataljoona menetti Saksassa kuolleina 96 miestä, hieman alle 5 prosenttia vahvuudesta, suurimman osan menehtyessä tauteihin.

Vapaaehtoinen suomalainen SS-pataljoona osallistui 1941-1943 Saksan itärintamalla moniin ankariin taisteluihin. Kovan maineen saavuttanutta suomalaispataljoonaa ei säästetty, ja sen kärsimät tappiot olivat järkyttävän suuret. Pataljoonassa palvelleesta 1407:stä miehestä kaatui 256, 14 katosi ja 686 miestä haa-

voittui. Kokonaistappiot olivat peräti 68 prosenttia. Haavoittuneiden hoito oli Saksan armeijassa järjestetty hyvin. Pataljoonassa toimi sekä saksalaisia että suomalaisia lääkintämiehiä. Kenttäsairaalat oli sijoitettu lähelle rintamaa ja monen suomalaissotilaan vaikeampia vammoja hoidettiin Wienin sotasairaalassa. Suomalaisessa SS-pataljoonassa palvellut veteraani Kosti Cande kertoi viime elokuussa järjestetyssä Ruth Munckin muistotilaisuudessa tapauksesta, missä haavoittunutta ryhmänjohtajaa ei kiivaan tulituksen johdosta rohjettu noutaa ajoissa kentältä. Tapausta on pidettävä harvinaisena yksittäistapauksena. Kerrotussa tilanteessa lääkintämiehet olivat suomalaisten omasta joukosta. Heidän toimintansa oli yleensä hyvin uhrautuvaa, veljeä ei hevin jätetty.

Kosti Canden mukaan saksalaiset laskivat tappioprosentin taisteluvahvuudesta (Grabenstärke). Kun suomalaisen SS-pataljoonan vahvuudesta keskimäärin 350 miestä oli huoltotehtävissä, taisteluvahvuudeksi jää 1057 miestä. Kokonaistappio tämän laskutavan mukaan olisi 90 prosenttia, mutta tämä ei ota huomioon sitä, että suurin osa haavoittuneista kuntoutui palveluskelpoiseksi ja palasi takaisin rintamalle. Kun laskelmassa käytetään haavoittuneiden määrästä arvioitua keskiarvoa, kokonaistappioiksi on saatu noin 80 prosenttia.

Saksassa toimineiden suomalaispataljoonien tappiot eivät kuitenkaan rajoittuneet edellä mainittuihin lukuihin. Kun Kuninkaallinen Preussin Jääkäripataljoona 27 palasi takaisin Suomeen, sen riveistä osallistui vapaussotaan 1261 miestä. Vapaussodassa heistä kaatui tai menehtyi saamiinsa vammoihin 127, ja 238 miestä haavoittui. Kun otetaan huomioon, että sota heidän osaltaan kesti vain vajaat kolme kuukautta, on 29 prosentin kokonaistappiota pidettävä perusteellisen

sotilaskoulutuksen saaneiden miesten keskuudessa erittäin suurena. Tappiot kuvastavat jääkärien toimintaa rintamalla, jossa he usein omalla esimerkillään johtivat taistelua.

Vapaaehtoinen suomalainen SS-pataljoona palasi kotimaahansa kesällä 1943,

eikä miesten sopimusta SS-pataljoonassa enää jatkettu. Heinäkuussa 1943 heidät siirrettiin eri joukkoyksiköihin Suomen rintamille, missä heidän joukostaan kaatui vielä 113 miestä.

Juhani Pulkkinen

MAAOTTELUMARSSI SUOMI-RUOTSI 1941

Suomen ja Ruotsin välinen maaottelumarssi järjestettiin 4.-25.5.1941. Suomi voitti ylivoimaisesti 1 507 111 kävelijällä Ruotsin 943 952 vastaan. Suhteellisesti laskien Ruotsilla olisi pitänyt olla kävelijöitä kaksi kertaa enemmän kuin Suomessa.

Miesten matka oli 15 m ja se tuli suorittaa ajassa 2 t 20 min ja naisten matka oli 10 km ajassa 1 t 40 min. Kilpailuun osallistuivat myös pojat ja tytöt marssimalla 10 km aikaan 1 t 40 min. Maaotteluun osallistuivat myös tasavallan presidentti Risto Ryti ja pääministeri Jukka Rangell, osa ministereitä ja 120 kansanedustajaa. Itse osallistuin maaottelumarssiin suunnalla Helsinki – Lauttasaari.

Muistoksi maaottelumarssista saimme ostaa kuparisen maaottelumarssimerkin, joita myytiin 5 markan kappalehintaan. Näitä merkkejä myytiin yhteensä yli miljoona kappaletta. Merkin oli suunnitellut Tapio Wirkkala.

Valok.

<http://www.kolumbus.fi/veli.hamalainen>

Koko tapahtuman voitto oli yli 2,5 miljoonaa markkaa. Puolet siitä käytettiin sodasta kärsineiden hyväksi ja puolet massaurheilun kehittämiseen.

*Eri lähteistä koonnut
Raimo Berkan*

MARSKIN RINTAKUVAN LAHJOITUS

Tamperelaisen konepajan ja veturitehtaan LOKOMO Oy:n toimitusjohtaja Alvar Niklander lahjoitti Suojeluskuntain Yliesikunnalle kuvanveistäjä Evert Porilan tekemän sotamarsalkka Mannerheimin rintakuvan. Evert Porila (1884-1941) on tehnyt myös Mannerheim-patsaan Tampereelle sekä noin 30 sankaripatsasta.

Lähde: Hakkapeliitta nro 36/1940

Valok. Raimo Berkanin kokoelma

Raimo Berkan

MANNERHEIM-AIHEINEN NÄYTTELY RAJAMUSEOSSA 4.6.2012 – 6.12.2012

Imatralla olevan Rajamuseon aulaan avattiin 4.6.2012 Mannerheim-aiheinen näyttely, joka koostuu museonhoitaja rajavartiomestari Mika Albertssonin seinille asettamista SA –kuvista marsalkan Imatralla vietetyistä 75-vuotissyntymäpäivistä ja imatralaisen keräilijän Jorma K. O. Ignatiuksen kokoelmista lainatuista marsalkkaan liittyvistä esineistä, jotka on asetettu näytteille 10 vitriiniin.

Yhdessä vitriinissä on esillä lukuisia postikortteja eturivin taiteilijoilta kuten Kaarlo Kari, John Michailoff, Aukusti Tuhka, Aarno Karimo, Joseph Alanen, sekä valokuvakortteja eri tilanteista.

Esillä ovat myöskin marsalkasta ilmestyneet postimerkit, joista erikoisimmista mainittakoot 70-vuotispäivien kunniaksi ilmestyneen merkin koevedokset sekä muutamat Mannerheim-”omakuvamerkit”. Yleisessä tietoisuudessa ei myöskään liene Somaliassa 2011 ilmestynyt sarja sotapäälliköistä, joista yksi on Mannerheim. Mannerheimistä on myös USA:ssa julkaistu lukuisa joukko ”ensipäiväkuoria”, joista esillä ovat erikoisesti 4.6.42 tapahtumia kuvaavat kuoret.

Ensipäiväkuori - Valok. Jorma K. O. Ignatius

Yksi vitriineistä on omistettu sotapropagandalle ja siellä on esillä Mannerheimiä esittäviä venäläisiä lentolehtisiä kuten

”Pyöveli Mannerheim” ja V. Gablan ”Fasistiset kahlekoirat” -kortti sekä venäläinen korttipakka, jonka Mannerheim-kortissa on hänestä pilakuva vuosilta 1941 ja 1943.

Marskin majaa Lieksajärven rannalla ja sittemmin Lopella ja Marskin ryypyn kokoonpanoa selvittävät dokumentit ja kuvat tarkentavat omalta osaltaan historiaa. Näyttelyssä on myös URR:n pienoislippu, jota Mannerheim kunniapäällikkönä aina piti työpöydällään.

Vaasan kutomon tekstiiliteos ja kuvanveistäjä Kauko Rissasen Aunuksessa 1943 punaleppään veistämä marsalkan rintakuva ovat erittäin onnistuneita taiteeteoksia.

Nähtävillä on edellä mainitun lisäksi mm. Siro Oy:n vuonna 1920 valmistamia Mannerheim ratsastaa –paperimassanukkeja sekä pelikorttisarja vuodelta 1919, jossa Mannerheimin ohella sotapäälliköiden perheeseen kuuluvat Stålhandske, Horn ja Adlercreuz.

Viimeinen vitriini on omistettu everstiluutnantti Einar Nuotiolle, joka oli 3. ja 4. Lentorykmentin komentajana Immolassa 9.4.1940 – 27.5.1943. Esillä olevista esineistä mainittakoon Hitlerin hänelle myöntämä, Saksassakin harvinainen, Saksan Kotkan 3. luokan ansioristi miekoilla.

Jorma K. O. Ignatius

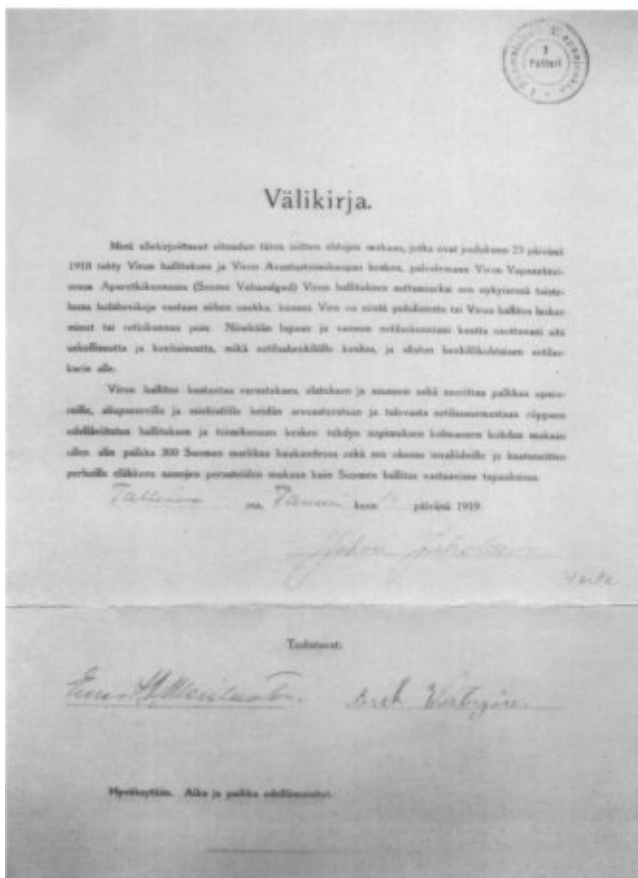
Rajamuseon näyttely - Valok. Jorma K. O. Ignatius

HEIMOSOTURI JOHAN ALBERT JACOBSON

**Isäni Johan Albert Jacobson Viron
vapaussodassa ja ensimmäisellä
Aunuksen retkellä**

Alla olevan välikirjan mukaan isäni oli lähtenyt Martin Ekströmin joukkojen mukana tammikuun alussa 1919 Viron vapaussotaan.

Edellisen vuoden lokakuussa isäni oli täyttänyt 15 vuotta (syntynyt USA:ssa). Samana syksynä hän oli aloittanut opintonsa Helsingissä Tekniska Läroverketissä rakennusmestarinlinjalla. Opiskelun hän kuitenkin keskeytti joululomalla Viiron lähdön takia.

Martin Ekström, ruotsinmaalainen, oli Suomen vapaaehtoisryhmän komentaja,

eversti Viron armeijassa. Tuolloin hänen johdollaan valloitettiin Narva bolševikeilta tammikuussa 1919.

Virosta tultuaan isäni lähti jälleen Martin Ekströmin avustusretkikunnan mukana Aunukseen. Retkikunta ylitti rajan 21.4.1919 ja valtasi Aunuksen kaupungin Olonetsin. Kuitenkin vain kaksi päivää myöhemmin retkikunnan oli luovuttava Olonetsista.

Tätä ensimmäistä Aunuksen retkeä kutsutaan joskus myös lasten sotaretkeksi. Jäsenet kun olivat melkein kauttaaltaan varsin nuoria.

Lisäselvitys isäni nimestä

Välikirjassa isäni etunimi on Johan (isänsä mukaan) ja sukunimenä on Jakobsson. Isäni toinen etunimi oli kuitenkin Albert, joksi häntä myös kutsuttiin.

*Johan Albert Jacobson noin v. 1938 San
Franciscossa - Valok. May-Bee Raution kokoelma*

Ennen isäni syntymää hänen isänsä oli Suomessa käyttänyt sukunimeä Jakobs-son, mutta USA:ssa hän muutti sen englantilaisittain muotoon Jacobson. Ja taas, perheen muutettua takaisin Suomeen, se alkoi uudelleen käyttää nimeä Jakobsson. Sen tähden isäni oli sotaretkillään Jakobsson-niminen.

Ennen uuden sukunimilain astuttua voimaan Suomessa 1920-luvun alkupuolella isäni muutti koko perheensä viralliseksi sukunimeksi Jacobson. Siitä syystä olen minäkin syntynyt Jacobson-nimisenä.

May-Bee Rautio, o.s. Jacobson

I suomalainen vapaajoukko

Bolševikkien ahdistelema Viro oli kestä-mättömässä tilanteessa vuoden 1918 lopulla, kun puna-armeija oli vain noin 30 kilometrin päässä Tallinnasta. Viron auttamiseksi Suomesta värvättiin arviolta 3 700 vapaaehtoista.

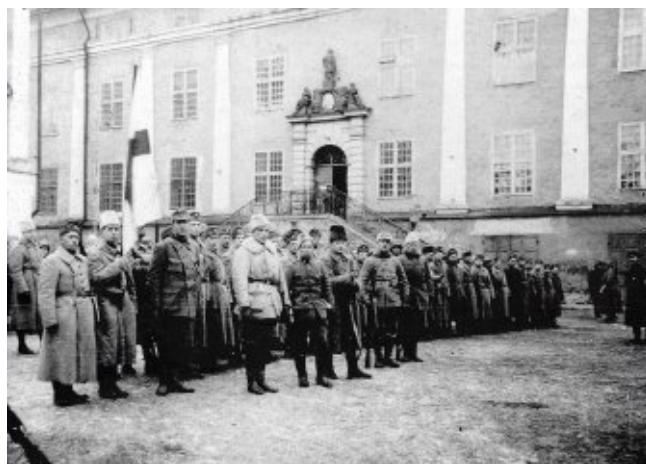
Martin Ekströmin johtaman I suomalaisen vapaajoukon 1. komppania saapui Tallinnaan 30.12.1918 päällikkönään Antto Eskola. Viron armeijan vahvuus oli tuolloin noin 7 000 miestä, joten motivoituneiden suomalaissotilaiden saapuminen toi merkittävän lisän Viron puolustukselle. Ekströmin vapaajoukko valtasi Rakveren vihollisen vetäytyttyä sieltä. Koska Englannin laivasto esti bolševikkeja käyttämästä Krondstadtissa olevia sotalaivoja, saattoivat virolaiset kuljettaa noin 500 suomalaisen vapaajoukon miestä meritse Kundasta Utriaan bolševikkien selustaan. Maihinnousu tapahtui 17.1.1919 ja taistelut keskittyivät Lagnan kartanon läheisyyteen, josta suomalaiset ja virolaiset etenivät Narvaan seuraavana päivänä. Uhkarohkean operaation kärsässä syöksyi luutnantti Eskolan 1. Komppania Narvan torille asti. Eskolan

perässä saapui parin tunnin päästä ratsumestari Varmavuoren tiedustelujoukue sekä toinen komppania. Aamulla 19.1. tulivat loput suomalaiset, ja päivemmällä saapuivat virolaiset varmistaamaan kaupungin pysymistä hallinnassa.

Narvan valtaus on loistava esimerkki suomalaisten hyökkäyshengestä ja taistelutaidosta, jolla monituhantisen vihollisen vastarinta murrettiin pienen joukon hurjuudella ja päättäväisyydellä. Voiton takasivat yllätys ja sen kautta avautuneiden tilanteiden häikäilemätön hyväksikäyttö.

Jussi Niinistön kirjassa *Heimosotien historia* on kuvattu vastapuolella taistelleen 3. suomalaiseen bolševikkirykmenttiin kuuluneen Hjalmar Frontin yllättävä kohtaaminen erään suomalaisen heimosoturijoukon kanssa: *”Ensin kuului huuto: Tännekö te perkeleen punikit olette tulleet – tuosta saatte saatanat! Ja huutoa seurasi pitkä konekiväärisarja.”* Vastustajat kutsuivat suomalaisia vapaaehtoisia harmaiksi piruiksi, jotka kävivät päälle välittämättä mistään. Hyökkäykset saatettiin tehdä suojeluskuntamarsseja tai ”Isontalon Anttia” laulaen.

Jyrki Uutela & Nina Schleifer

Narvan valloittajat järjestäytyneinä valtausparaatiin raatihuoneen edustalle.

- Valok. teoksesta ”Heimosotien historia”, s. 98

SOTAVETERAANI- JA PERINNE- KUOROJEN VALTAKUNNALLINEN SUURKONSERTTI

”Itsenäisyys 95 vuotta”

Sunnuntaiaamuna 26.8.2012 lähti linja-autokuljetuksella kolmisenkymmentä osallistujaa Sotaveteraaniliiton Helsingin piirin järjestämälle matkalle Haminaan. Mukaan lähti sekä helsinkiläisiä, vantaalaisia ja espoolaisia veteraaneja että meitä kannattajajäseniä.

Haminassa kävimme ensin ruokailemassa Reserviupseerikoulun ruokalassa. Täältä linja-auto kuljetti meidät Hamina Bastioniin kello 14:ään mennessä. Tilaisuus alkoi tasavallan presidentti Sauli Niinistön saapuessa helikopterilla laulujuhlaan. Järjestäjien mukaan tämä Haminaassa toisen kerran järjestettävä sotaveteraani- ja perinnekuorojen valtakunnallinen laulujuhla on viimeinen, sillä tuskin 100-vuotisjuhlaa saadaan enää pidettyä.

Paikalle oli saapunut 2 000 kuulijaa ja kuorolaisiakin oli lähes 500 neljästä perinnekuorosta ja 21 sotaveteraanikuorosta. Tapahtumaan ei kuitenkaan pyynnöstä huolimatta saatu televisiointia, vaikka sitä oli tarjottu Ylelle.

Tervehdyksessään tasavallan presidentti Sauli Niinistö totesi mm.: *”Musiikilla on aina ollut vahva rooli Suomen puolustusvoimien toiminnassa. Sotien vaikeina vuosina laulu ja soitto antoivat voimaa ja loivat yhteishenkeä. Aikakauden musiikista muodostui luonteva yhdysside sodat läpi kulkeneille ikäluokille. Sotaveteraanien järjestötoimintaan musiikki ja kuorot ovat kuuluneet kiinteänä osana vuosikymmenien ajan. Laulu on antanut voimaa: se on viestinyt sotavuosien vaihteita ja tunteita sekä osaltaan vahvistanut isänmaallisuutta ja vete-*

raanien yhteishenkeä. Sotaveteraanikuorojen laulujuhlilla veteraaniperinnettä on siirretty seuraaville sukupolville. Haminaassa järjestettävät itsenäisyystemme 95-vuotisjuhlavuoden laulujuhlat ovat osoitus sotaveteraanien tarmokkuudesta ja toimeliaisuudesta harrastus- ja järjestötoiminnassa. Juhlilla kuultava musiikki kertoo meille sotaajan tunnelmista ja veteraanien vahvasta yhteenkuuluvuudesta.”

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö tuomassa tervehdystään konserttiin. - Valok. Lasse Seitavuopio

Myös lauluhyhtye Kanttiinin Lotat esiintyi suurkonsertissa. - Valok. Lasse Seitavuopio

Konsertti sai yleisöltä suuret taputukset, joihin kuorot vastasivat ylimääräisellä laululla. Kotimatalla sotaveteraanipiiri tarjosi matkalla olleille pullakahvit.

Lasse Seitavuopio

RATSUMIESKILTA RY

50 VUOTTA

Ratsumieskilta ry. vietti toimintansa 50-vuotisjuhlia 6.-8.9.2012 Lahden Hennalassa. Juhlat oli yhdistetty ratsuväen perinteiseen Breitenfeldin päivään, syyskuun 7:nteen, mutta ne aloitettiin jo päivää aikaisemmin ja lopetettiin päivää myöhemmin. Juhlien eri tilaisuudet toivat runsaan joukon ratsumiehiä, heidän seuralaisiaan ja hevosiaan Lahteen.

Hennalan upseerikerhossa järjestettiin torstaina 6.9. 50-vuotisjuhlakokous, jossa hyväksyttiin julkilausuma. Julkilausumassa toivottiin, että Lahden varuskunnan lakkauttamisen jälkeen osa varuskunnan tiloista voitaisiin varata vapaaehtoisen maanpuolustustyön tarpeisiin ja että Lahden upseerikerho arvokkaine tiloineen voisi jatkaa juhlapaikkana. Kokouksen jälkeen Lahden Krohn-salissa konsertoi Varusmiessoittokunta solistinaan Saara Aalto.

Perjantaina 7.9. Lahdessa järjestettiin juhlallinen katselmus ja paraati. Tilaisuutta kunnioitti läsnäolollaan myös Smoolannin Husaarien puheenjohtaja majuri Rolf Berggren vaimoineen. He hämmästelivät katselmukseen ja paraatiin osallistuvien sotilaiden määrää, sillä Ruotsissa ei tällaisia joukkoja enää nähdä asevelvollisuusarmeijan lakkautuksen takia. Erityisesti heitä ihastuttivat killan ratsastavan osaston esitykset paraatikentällä.

Päiväjuhla järjestettiin varuskunnan ruokalassa, jossa pataljoonan komentaja Riku Mattila tervehti juhlavieraita, kiitti ja palkitsi pataljoonan henkilökuntaan kuuluneita. Ratsumieskillan puheenjohtaja Jukka Elomaa tervehti killan puolesta juhlaan osallistuvia ja jakoi killan myöntämät huomionosoitukset. Juhlapuheen

piti puolustusvaliokunnan puheenjohtaja kansanedustaja Jussi Niinistö. Juhlapuhetta seurasi yhteinen juhla-lounas, jonka aikana kuultiin Varusmiessoittokunnan esittämää musiikkia. Juhla päättyi Ratsumieskillan kunniamarssiin.

Lauantaina 8.9. Varusmiessoittokunta ja killan ratsukot esiintyivät Lahden kaupatorilla, jonne oli kerääntynyt paljon väkeä seuraamaan esityksiä. Soittokunnan ja ratsukoiden esitysten jälkeen oli vuorossa seppelleenlasku torin laidassa olevalle Hakkapeliittapatsaalle. Iltajuhlaa maittavine illallisineen vietettiin Hennalan upseerikerhossa, jonka tilat täyttyivät lähes viimeistä sijaa myöten juhlavieraista. Entiseen tapaan sekä pataljoonan komentaja että killan puheenjohtaja toivottivat vieraat tervetulleiksi. Puolustusvoimain tervehdysten juhlassa esitti kenraalimajuri Juha-Pekka Liikola, joka on itse ollut mukana suunnittelemassa puolustusvoimauudistusta ja palvellut pitkään Lahden varuskunnassa. Rolf Berggren esitti Smoolannin Husaarien tervehdysten ja onnittelut killalle.

Jaakko Valve

Ratsumieskillan lippu ja aktiivikitalaiset valmiina killan juhlallisuuksiin, vasemmalta Heikki Kela, Mikko Selin ja Eeva-Leena Valve - Valok. Jaakko Valve

RATSUMIESKILTA RY 50 vuotta aselajin kulttuuria ja perinteitä

Ratsuväen vuosikirja V,
toimittanut Juha Erola

Ratsumieskillan 50-vuotishistoriikki julkaistiin 7.9.2012 voittoisan Breitenfeldin taistelun vuosipäivänä. Kirjan esipuheessa todetaan, että killan historiikki on hieman erilainen järjestöhistoriikkien joukossa. Pääpaino on annettu oman aselajin hyväksi tehdylle kulttuurityölle. Puheenjohtajien ja kilta-veljien muistelmat peilaavat samalla vuosikymmenien varrelta sitä murrosta, jossa ratsuväki tekee työtään säilyttääkseen sukupolvien aikaansaaman aselajiylpeyden.

Ratsumieskilta perustettiin Lahden Hennalassa 8.9.1962 toimimaan yhdyssiteenä Hämeen Ratsujääkäripataljoonan, sotiemme veteraanien ja reserviläisten välillä. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Hämeen ratsumiesten sodan aikainen komentaja kenraalimajuri evp. Gustaf Ehrnrooth. Perustavassa kokouksessa killaan ilmoittautui jo toistasataa ratsumiestä. Vuosien mittaan killan jäsenmäärä kasvoi yli viidensadan. Nykyinen jäsenmäärä on noin 300. Killan hallitus ja valtuuskunta ohjaavat vuosittaista toimintaa ja killan alaosastot, eskadroonat, huolehtivat jäsenilleen suunnatuista tapahtumista ja palveluista.

Vuosien mittaan vakiintuneet tapahtumat, kuten ratsuväen vuosipäivän Breitenfeldin päivän vietto Hennalassa ja Ilomantsin torjuntataisteluiden muistojuhla Ilomantsissa, ovat saaneet jäsenistön ystävineen liikkeelle. Killan työn jälki näkyy monissa muistomerkeissä, patsas-

hankkeissa ja kirjallisuudessa. Eräs tärkeimmistä aikaansaannoksista on Ilomantsin Hattuvaaraan vuonna 1988 valmistunut Taistelijan talo, joka toimii tukikohtana kesän 1944 torjuntataisteluista kiinnostuneille matkailijoille. Kilta oli myös keskeisenä toimijana Hakkapeliitain kotiinpaluu –patsaan aikaansaamisessa. Kuvanveistäjä Pentti Papinahon luoma näyttävä patsas paljastettiin vuonna 1975, ja se sijaitsee nykyisin Lahden keskustassa lähellä kauppatoria.

Ratsumieskilta on huolehtinut ratsukoiden asettamisesta Puolustusvoimain virallisiin katselmuksiin kuten valtakunnallisiin itsenäisyyspäivän paraateihin mm. Lohjalla 2002, Lahdessa 2005 ja Hämeenlinnassa 2007, jossa nähtiin peräti 38 killan ratsukkoa. Jokaisena vuonna perinneratsukot lippuineen ovat olleet unohtumaton näky ja saaneet paljon televisioaikaa valtakunnan kanavilla. Ratsukot ovat hoitaneet tehtäviään myös useissa elokuvissa ja tv-sarjoissa.

Tämän vuoden keväällä julkistetun puolustusvoimauudistuksen mukaan Hennalan varuskunta kaikkine toimintoineen lopetetaan vuoden 2014 loppuun mennessä. Muiden mukana Hämeen Ratsujääkäripataljoona lakkautetaan. Ratsumieskilta joutuu nyt aivan uudenlaisten haasteiden eteen. Killalla ei ole vuoden 2014 jälkeen Hennalan varuskunnan luomia mahdollisuuksia eikä edes omaa perinnejoukkoyksikköä. Ratsumieskillan mukaan tulevaisuudessa on erityisen tärkeää Lahden Aluetoimiston kanssa tehtävä yhteistyö, maakuntajoukkojen toimintaan tukeutuminen, ratsuväen perinneaineistosta huolehtiminen sekä ratsuväen tilaisuuksien ja hengen säilyttäminen. Myös Rakuunakillan kanssa tehtävää yhteistyötä on tarkoitus lisätä. Haasteita riittää, mutta periksi Ratsumieskilta ei aio antaa. Hakkaa päälle!

Juhani Virtanen

Cingiz Safiulla

MANNERHEIM JA KULKUNEUVOT

**Ajoneuvojen ja asioiden taustoja
sekä 4.6.1942 tapahtumat**

ISBN 978-952-5805-33-8

www.kustantajalaaksonen.fi

Kariston Kirjapaino Oy

Hämeenlinna 2011

Mannerheim on sekä tuttu että tuntematon, näin voidaan todeta. Hänestä on kirjoitettu yli kaksisataa teosta, joista monet ovat ihan näinä aikoina ilmestyneitä upeita kirjoja. Mutta aina vaan löytyy Marskin ”saappaanjäljiltä” uutta kiehtovaa tietoa. Tämä A4-kokoinen 208-sivuinen kirja hämmästyttää tietojen määrällä ja yksityiskohtaisuudellaan. Jo sivun mittainen sisällysluettelo antaa vihjeen käsiteltyjen asioiden määrästä.

Mannerheimin ”kaudet” aikajärjestyksessä kertovat pähkinänkuoressa hänen elämänsä vuosina 1867-1951. Sivuilla 15-99 kerrotaan erittäin tarkoin hänen käytössään ja omistuksessaan olleista autoista, niiden tekniikasta ja kuljettajista. Hänellä oli omistuksessaan mm. ranskalaisen autonvalmistuksen huippua edustava Avions Voisin -avoauto. Myöhemmin autot muuttuivat seitsemän hengen umpikorilliseksi sedaneiksi. Ne kaikki olivat aikansa huippumalleja ja varsin kalliita.

Vähän ihmetyttää kalliiden autojen hankinta. Chevalier-kaartin Mannerheim taisteli rahapulaa vastaan. Sotamarsalkalle kelpasivat vain laatuautot. Romusta entistettyjen autojen vaiheet kuvineen ovat kiehtovaa luettavaa. Hitleriltä lahjaksi saatu vuoden 1941 Mercedes-Benz Grosses Mercedes W 150 ”Offener Tourenwagen” oli kaikkein arvostetuin ja paras.

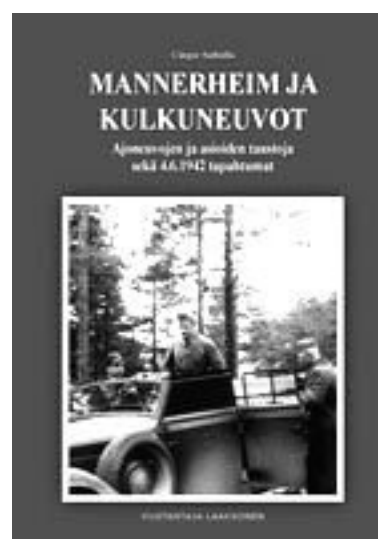
Osa IV:ssä esitetään vapaussodan juna 1918 ja ylipäällikön juna 1939 salonkivauvuineen. Seuraavaksi kerrotaan marsalkan hevosista Andermannista ja Käthystä, joista viimeksi mainittu osallistui isäntänsä toivomuksesta hänen hautajaiskulkueeseensa. Lentokoneita kuvataan seitsemän sivun verran, joukossa mm. hänen hovikoneensa DC-2, Hanssin-Jukka, entistämisvaiheineen. Veneistä ja laivoista on niukalti tietoja, koska sodan aikana ei näistä voitu kertoa.

Osa VIII käsittelee 75-vuotispäivää ja Hitlerin onnittelukäyntiä Immolassa ja Kaukopäässä, sekä vastavierailua Saksassa. Sivuilla 129-205 kerrotaan poikkeuksellisen tarkasti nämä vaiheet ja torjutaan eräät sitkeät väärät tiedot uhkaavasta tilanteesta.

Tekijä on todella perehtynyt näihin aiheisiin ja hän kertoo tähän asti vähän tunnettuja Mannerheimin taustoja. Teksti on hyvää suomea, ja runsas kuvituskin on huippuluokkaa.

Suosittelen kirjaa sekä vanhoille Mannerheim-faneille että nuoremmalle polvelle. Kirja, hinnaltaan 52 euroa, on todella hankkimisen arvoinen.

Olli Vuorio

CARL GUSTAF MANNERHEIM 1926 – 2012

Insinööri kreivi Carl Gustaf Mannerheim nukkui pois 20. syyskuuta koidissaan Kauniaisissa. Hän oli 86-vuotias, syntynyt 26. huhtikuuta 1926.

Syntymävuosi osoittaa, että vainaja oli sotaveteraani. Palveluksen alkuun helmikuussa 1944 kuuluu pysyvästi muistiin jäänyt vierailu Päämajassa Mikkelissä, jossa nuoren Mannerheimin ja hänen isänsä kreivi Carl Erik Mannerheimin isäntänä oli Suomen marsalkka, isän setä.

Pohjoismaissa ja laajemminkin liikkuvan perheen jäsenenä nuori Carl Gustaf sai läheisen ja mieleisen suhteen suomalaiseen maaseutuun Vihdissä Niemenkylän kartanossa, jonka hänen isänsä ennen sotavuosia omisti. Valmistuttuaan insinööriksi Carl Gustaf Mannerheim teki pääasiallisen ammattityönsä Scanoil Oy:n (ent. Suomen British Petroleum) johtotehtävissä vuosina 1949 – 1978. Helsingin Väestönsuojeluyhdistys ry:n kouluttajana Mannerheim toimi vuodet 1980 – 1991. Hän oli aluksi ruotsinkielisten opettajana, mutta täysin kaksikielisenä hän antoi arvokkaan panoksen erityisesti yrityssuojelun alueella kummallakin kotimaisella kielellä. Tärkeissä ohjaustehtävissä Mannerheimin perehtyneisyys ja perusteellisuus sekä hänen nauttimansa henkilökohtainen arvonto auttoivat menestyksellisesti Väestönsuojeluyhdistyksen koulutustehtävää.

Kreivi Carl Gustaf Mannerheim ei ollut perinneyhdistyksemme jäsen, mutta hän oli yhdistyksemme ja työmme lämmin ystävä. Muun muassa jäsenlehtemme kautta hän oli selvillä toiminnastamme, jota hän piti tärkeänä ja josta hän joskus ilmaisi ihailunsakin. Muutaman kerran hän oli tilaisuuksissamme, joista kreivin hyvántahtoisen olemuksen monet muistavatkin.

Kreivi Carl Gustaf Mannerheim ja eversti Osvald Rafael Bäckman olivat viimeiset Suomen marsalkan lähipiiriin kuuluneet aikalaisemme, edellinen omaisena, jälkimmäinen aina läsnä olleena lähialaisena. Kumpikin sisäisti ihailtavalla tavalla kansallisen tehtävänsä ja rikasti tietämyksellään tuntemustamme Suomen marsalkasta, suurimmaksi suomalaiseksi nimetystä.

Kreivi Mannerheim pyrki velvollisuudentuntoisesti olemaan käytettävissä, kun häntä vuosikymmenten varrella pyydettiin kertomaan suvustaan ja sen suuresta jäsenestä. Tilaisuuksissa hän joutui tapaamaan suuren joukon mitä erilaisimpia ihmisiä ja vastaamaan kysymyksiin, joihin hän ei suinkaan aina voinut olla valmistautunut. Mutta aina hän ymmärsi, aina hän säilytti hyvántahtoisuutensa, aina hän pystyi suhtautumaan ystävällisesti ihmisiin, joita hän piti lähimmäisi-
nään.

Monen monille Carl Gustaf Mannerheim jätti itsestään muiston asemaansa korostamattomana vaatimattomana ja hyvänä ihmisenä.

Ilmari Ojala

Kreivi Carl Gustaf Mannerheim lounaallamme 8.3.2011. Kuvassa mukana rouva Pirkko Spring ja jäsenemme Torsti Holvikivi, joka kertoi tasavallan presidentin, siis Suomen marsalkan, lomasta Portugalissa vuoden 1945 lopulla.

– Valok. Ilmari Ojala

VIROLAINEN KUNNIANOSOITUS

Kunniapuheenjohtaja Uolevi Langinmaa sai Viron kirkon myöntämän yhteistyömitalin Pakilan kirkossa 22.4.2012. Kunniamerkin ojensi Torman Maarjan seurakunnan kirkuöpetaja (kirkkoherra) Mehis Pupart. Tilaisuudessa myönnettiin sama kunniamerkki Tapani Harviaiselle ja Pauli Matikaiselle.

Pupart mainitsi puheessaan edellä mainittujen henkilöiden ansioista seuraavaa: *Rakkaat veljet, Pauli, Uolevi ja Tapani. Tiedämme, että kaikki olette estofilejä ja sydämessänne on rakkaus Viroa ja sen kansaa kohtaan. Yksi sen rakkauden ilmenemismuoto on ollut toimia Pakilan Tormaystävissä Torman seurakunnan ja alueen ihmisten apuna ja tukena. Te olette olleet pitkään yhteydenpitäjinä Torman ja Pakilan seurakuntien ja asukkaiden välillä. Olette järjestäneet bussiretkiä Viroon ja niiden tuotoilla tukeneet Torman seurakuntaa. Olette tehneet tätä omana vapaa-aikananne työtä ja perhevelvoitteiden lisäksi. Teidän ja monen muun työ seurakunnassa on tuottanut hyvää satoa. Olemme saaneet tuntea apunne ja rakkautesse seurakuntaamme ja asukkaitamme kohtaan. Olette ansainneet tormalaisten suuren arvostuksen ja kunnioituksen. Te olette meille esimerkinä.*

Kiitoksemme ja esirukousten merkinä on Viron Evankelisluterilainen Kirkko myöntänyt teille, rakkaat veljet, yhteistyömitalit. Samalla pyydämme tuoda ilmi syvän kiitollisuutemme Tormaystävälle ja Pakilan seurakunnan jäsenille, jotka ovat jo yli kahden vuosikymmenen aikana tukeneet meitä niin hengellisesti kuin aineellisesti. Tukenne avulla olemme voineet kutsua oman papin seurakuntaamme pitämään esillä Jumalan sanaa ja palvelemaan ihmisiä.

Olemme erittäin kiitolliset Pakilan Tormaystävät ry:lle ja Pakilan seurakunnalle ja toivomme, että ystävyysuhteemme jatkuisivat. Odotamme ilolla teitä kaikkia vieraaksemme – olette aina tervetulleita.

Jumala teitä kaikkia suuresti siunatkoon Hyvän Paimenen kirkon nimipäivänä.

Tämän mitalin taustoista voidaan sanoa seuraavaa: Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Kööstöomedal (Viron Evankelisluterilaisen Kirkon yhteistyömitali), jonka muoto ja säännöt vahvistettiin heinäkuussa 2011, on perustettu Viron jälleensienäistymisen 20-vuotispäivän yhteydessä, ja se myönnetään EELK:n ulkomaisille, sekä hengellisille että maallisille kumppaneille, joilla on merkittäviä ansioita EELK:n tai joidenkin sen seurakuntien hyväksi. Yhteistyömitalin on suunnitellut heraldikko Priit Herodes. Mitalin keskellä on EELK:n vaakuna, Luther-ruusu, jota ympäröi tammenlehtiseppä. Mitalin nauhassa ovat kansalliset värit.

Kaarina Lindberg

Valok. Uolevi Langinmaan kokoelma

SUOMALAINEN KUNNIANOSOITUS

Yhdistyksemme edellinen puheenjohtaja Ilmari Ojala luovutti Ostrobotniassa lounastilaisuutemme yhteydessä tasavallan presidentin myöntämän Suomen Leijonan ritarikunnan ansioristin Anna-Liisa Inhamaa-Häkkiselle.

Pian 90-vuotias Inhamaa-Häkkinen on eläkkeellä oleva postivirkailija. Lotta-Svärdiin hän liittyi 1940, ja hän on jatkosodan veteraanilotta. 1970-luvulla hän aloitti aktiivin osallistumisen isänmaalliseen järjestötyöhön kuudessa eri yhdistyksessä, nyt hän on hallituksen jäsen Helsingin rintamanaiset ry:ssä.

Erityisenä ansiona Ojala mainitsi etenkin naisille esimerkkiä antavan toiminnan, jota ikä ja sairaudet eivät lannista.

Jyrki Uutela

Anna-Liisa Inhamaa-Häkkinen ja Heikki Hongisto, kaksi arvostettua tammenlehvä-veteraaniamme, viihtyivät tammisunnuntain juhlassamme. - Valok. Ilmari Ojala

Lehtemme toivottaa
lukijoilleen
rauhallista joulua
ja
hyvää uutta vuotta!

Valok. Nina Schleifer

KUTSU SYYSKOKOUKSEEN

Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry.:n syyskokous pidetään **torstaina 22.11.2012 klo 18.30** Helsingin Väestönsuojelumuseossa. Kahvitarjoilu.

Esityslistalla ovat sääntöjen 9. pykälän määäämät asiat:

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
3. Kokouksen järjestäytyminen
4. Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen
5. Esitetään tulevan vuoden 2013 toimintasuunnitelma ja talousarvio
6. Päätetään jäsen-, liittymis- ja kannatusmaksujen suuruus
7. Valitaan hallituksen erovuorossa olevien jäsenten tilalle uudet jäsenet
8. Valitaan kaksi toiminnantarkastajaa ja heidän varamiehensä

Hallitus

KUTSU YHDISTYKSEN TAMMISUNNUNTAIN JUHLAAN

Tervetuloa juhlimaan tammisunnuntaita **maanantaina 28.1.2013 klo 18** Ostrobotnian Chydenia-kabinettiin.

Ohjelmassa on tervehdyspuhe, vainajiemme muistaminen, Kaaderilaulajien kvartetin esityksiä sekä yhteislaulua. Illalliseksi nautimme paistibuffetin herkkuja kuohuviinilasin kera.

Tumma puku ja suuret kunniamerkit.

Pyydämme ystävällisesti, että ilmoittaudutte sitovasti toiminnanjohtajalle viimeistään 20.1.2013 ja maksatte illallisen hinnan 34 eur yhdistyksemme tilille Nordea FI45 1299 3000 0798 81 viitenummerolla 1009.

Hallitus

KUTSU TEMPPELIAUKION KIRKKOON 29.11.2012 klo 16

Uudenmaan Lottaperinneyhdistys ry. on kutsunut kaikki yhdistyksemme jäsenet yhteislaulutilaisuuteen. Erillistä ilmoittautumista ei tarvita.

Ohjelma:

Alkusoitto / Tapio Tiitu
Virsi 580 - Oi kuningasten kuningas
Tervetulosanat / Eeva Tapio
Kuorolaulua / Siller, joht. Evi Kant
Virsi 344 - Maan ja taivaan Luojan
Olet maamme armahin Suomenmaa
Ken on luonut sinitaivaan
Puhe / Piispa Irja Askola
Tähtilaulu - Tähtöset loistaa
Joululaulu - En etsi valtaa loistoa
Virsi 30 - Maa on niin kaunis

Vapaussodan Helsingin seudun perinneyhdistys ry.:n hallitus

Puheenjohtaja Markus Uomala

s-posti: markus.uomala@netti.fi

Varapuheenjohtaja Liisa Viranko

s-posti: liisa.viranko@salnet.fi

Toiminnanjohtaja Kaarina Lindberg

s-posti: kaarina.lindberg@suomi24.fi

Varainhoitaja Anton Eskola

s-posti: anton.eskola@helsinki.fi

Jäsen Pekka Lampén

s-posti: mlampen@welho.com

Jäsen Sirkka Valkjärvi

s-posti: sirkka.valkjarvi@gmail.com

Jäsen Paul Voss

s-posti: ap.voss@welho.com

*

Kunniapuheenjohtaja Uolevi Langinmaa
(puheoikeus)

Myyntiartikkeleita

Kirjoja:

Vapaussodan perinneliiton

kesäpäivät 2010.....35 €

Kauranne: Senaatin ratsupoliiseista

Marskin Rakuunoiksi.....35 €

Uola: Rintamamiesten liitto

1929-1944..... 5 €

Uola: Vapaan isänmaan ja laillisen

hallituksen puolesta..... 5 €

Uola: Katastrofin laskut.....16 €

Lappalainen: Itsenäisen Suomen

synty..... 5 €

Nieminen: Suomen Tasavallan

Vartiosto..... 5 €

Saarni: Suomen vapaussota 1918,

Merkit ja tunnukset..... 5 €

Uola: Itsenäinen Suomi..... 10 €

Uola: Det självständiga Finland.....12 €

Rautio: Lotta Svärd -organisationen

i Finland (Julhälsningar)..... 10 €

Vapaussodan muistomerkit

Helsingissä..... 3 €/kpl

..... 5 €/2 kpl

Lisäksi:

Asekätkentämitali..... 25 €

Adresseja..... 10 €

Erilaisia kortteja.....alk. 50 c

Tavaroita voi tilata toiminnanjohtaja Kaarina Lindbergiltä, postikulut lisätään.

Varainhoitaja tiedottaa

Yhdistyksen pankkitili on

FI45 1299 3000 0798 81

Viitenumero kirjoille ja muille

myyntiartikkeleille **1122** ja viitenumero
jäsenmaksulle **2040**

Se vuosi, jolta jäsenmaksu on viimeksi maksettu, on merkitty tämän lehden osoitetarraan. Epäselvissä maksuasioissa ja kaikissa talousasioissa voi aina ottaa yhteyttä varainhoitajaan.

TULEVAA OHJELMAA

- La 17.11. Perinteinen käynti Porvoon Saksanniemessä**
klo 11 yhteiskuljetus bussilla Rautatientorin laidasta
klo 12 kunnianosoitukset Saksanniemen muistokivellä
n. klo 12.45 kunnianosoitukset Vapaussodan muistomerkillä Porvoon kirkon pihalla
n. klo 13 lounas ravintola Hanna Mariassa Porvoossa
Ilmoittautuminen toiminnanjohtajalle viimeistään pe 9.11.
- To 22.11. Yhdistyksen syyskokous**
Yhdistyksen virallinen syyskokous pidetään Väestönsuojelumuseossa (Siltavuorenranta 16) **klo 18.30**, ks. kutsu sivulla 26.
- To 6.12. Itsenäisyyspäivän kunnianosoitukset**
Itsenäisyyspäivänä kokoonnumme **klo 12** Vanhankirkon puistossa kunnianosoituksiin.
- Ti 11.12. Lounasluento klo 12.30: Koulupojan mietteitä talvisodasta**
Jäsenemme Heikki Hongisto pitää esitelmän, jonka hän esitti ensimmäisen kerran vuonna 1940.
- Ma 28.1. Tammisunnuntain juhla**
klo 12 kunnianosoitukset Hietaniemessä
klo 12.30 kunnianosoitukset Vanhankirkon puistossa
klo 18 iltajuhla, ks. kutsu ja ilmoittautumisohjeet sivulla 26.
- Ti 12.2. Lounasluento klo 12.30: Suomen lippu vesillä kautta aikojen**
Heraldikko, päätoimittaja Hannu Hillo kertoo Suomen lipun historiasta.
- Su 24.2. Viron itsenäisyyspäivän kunnianosoitukset**
Viron itsenäisyyspäivänä kokoonnumme **klo 16** Vanhankirkon puistossa Viron vapaussodassa kaatuneiden suomalaisten vapaaehtoisten haudalla.
- Ti 12.3. Lounasluento klo 12.30: Sotavankien pako Muurmannin ratatyömaalta 1915-1918**
Aiheesta kirjankin tehnyt professori Matti Lackman kertoo noin 1 000 saksalaisesta ja itävaltalaisesta sotavangista, jotka pakenivat pakkotyöstä Muurmannin ratatyömaalta suomalaisten avustuksella.
- Ti 9.4. Lounasluento klo 12.30: Helsingin suurpommitukset**
Erikoistutkija Martti Helminen on tutustunut perinpohjaisesti aiheeseen mm. kirjoittaessaan kirjaansa "Helsingin suurpommitukset helmikuussa 1944".

Lounasluennot järjestetään Ostrobotniassa, jonka osoite on Museokatu 10. Tilaisuuden aluksi kuuntelemme Jääkärimarssin, sen jälkeen on esitelmän, kysymysten ja keskustelun aika ennen yhteistä lounasta (omakustannushinta n. 25 €). Kuullos pyhä vala lauletaan myöhemmin, mutta yhdessäolo voi jatkua. – Ravintolan takia **ilmoittautumiset toiminnanjohtajalle puh. (09) 303 808 viimeistään edellisenä perjantaina.**